

## Suunta selville – tehostettua ohjausta nuorille syrjäytymisen ehkäisemiseksi

Syrjäytyneillä nuorilla viitataan usein NEET-nuoriin eli nuoriin, jotka eivät ole koulutuksessa, työssä tai harjoittelussa (NEET engl. Not in Employment, Education or Training). Matala koulutus, pitkäaikainen työttömyys ja toimeentulo-ongelmat ovat merkittäviä syrjäytymisen riskitekijöitä nuorilla aikuisilla. Lisäksi elämänhallinnan ja terveydelliset ongelmat, sosiaalisten suhteiden vähyys ja yhteiskunnallinen osattomuus liittyvät usein syrjäytymiseen (ks. Aaltonen ym. 2015).

On tavallista, että syrjäytyneet nuoret ovat muita sairaampia eivätkä palvelut kohtaa niitä nuoria, joiden työkyky on alentunut (Aaltonen ym. 2015). Nuorten palvelutarjonta on kuitenkin usein paikallisestikin varsin kattava ja monialainen, mutta sen haasteena on juuri moninaisuus ja sirpaleisuus, eivätkä yksittäiset työntekijät välttämättä tunne palvelujärjestelmän mahdollisuuksia. Tällöin nuoren tilanteesta ei ehkä saada riittävää kokonaiskuvaa tai hän ei saa tarvitsemaansa palvelua, vaikka sitä olisi tarjoilla. (Ks. esim. Hiilamo ym. 2017.) Yhtenä apuna nuoren kokonaistilanteen hahmottamiseen voivat olla matalan kynnyksen palvelut, joissa toimintaa voidaan tehdä usein kokonaisvaltaisesti ilman viranomaispäätöksiä ja nuoren tarpeisiin joustavasti räätälöiden.

Löydä suuntasasi -hanke  
NEET-nuorten tueksi

*Löydä suuntasasi – kokonaisvaltainen ohjausmalli tukea tarvitseville nuorille* -kehittämishankkeen tavoitteena on puuttua nuorten syrjäytymiseen kehittämällä opiskelun ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille ohjausmallia. Hankkeen tavoitteena on tukea alle 30-vuotiaiden nuorten pääsyä opintoihin, työhön tai heidän tarpeitaan vastaavien palveluiden piiriin. Hankkeessa kehitetään matalan kynnyksen kuntoutuksellista palvelua, johon ohjaututaan kaupunkien työllistämispalveluiden ja nuorten palveluiden alle kuuluvien Ohjaamojen tai esimerkiksi Etsivän nuorisotyön kautta.

Löydä suuntasasi -ohjausmalli koostuu ohjausjaksosta ja sen ympärillä tehtävästä eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä. Ohjausmallilla pyritään vastaamaan nuorten palveluita koskeviin haasteisiin ja siihen, että kattavista palveluista huolimatta nuori ei aina saa tarvitsemaansa tukea. Ohjausjakso sisältää yksilöllistä ohjausta, vertaistukea ryhmässä ja valmennusta mielentaitoihin ja elämänhallintaan. Jakson aikana kartoitetaan nuoren palvelutarvetta kokonaisvaltaisesti ja tarjotaan tukea arkeen sekä taitoja ja tietoa tulevaisuuden selkiyttämiseen. Malli pitää

sisällään myös ohjausjakson ympärille muodostettavan henkilökohtaisen yhteistyöverkoston, jonka päämääränä on varmistaa, että nuoret pääsevät tarvitsemansa tuen piiriin jo ohjausjakson aikana ja löytävät mielekkään jatkopolun. Yhteistyöverkoston voidaan ohjata nuoria, joiden haasteisiin (esim. talousvaikeuksiin) ohjausjaksolla ei voida vastata. Ohjausjaksolla toimii hanketyöryhmän kanssa yhteistyössä moniammatillinen asiantuntijaryhmä, joka tukee pidempiaikaisen yksilöllisen ohjauksen tuki- ja turvaverkoston löytymistä. Ohjausjakson tavoitteena on, että mukana olevat nuoret saavat oikeanlaista apua joko ryhmätoiminnasta tai muilta toimijoilta ja jokaiselle löytyy jatkopolku joko työhön, opintoihin tai kuntoutukseen toimintaan.

#### Case Managementista ja yhteiskehittämisestä lisäpotkua

Koska nuorten elämän pulmat saattavat olla hyvin moninaisia, tarvitaan Case Management -ajatteluun pohjaavaa ohjausta, jossa nuoren tarvitseman tuen laatu ja määrä arvioidaan ja kohdennetaan yksilöllisesti. Kuntoutusäitiöllä on runsaasti Best Practice -kokemustietoa nuorten mielenterveyskuntoutuksessa ja opiskeluongelmissa hyväksi havaituista, kuntoutujien tavoitteita edistävistä käytännöistä. Näiden pohjalta on yhteiskehittämisen pohjaksi laadittu alustava ohjausmallin runko. Yhteiskehittämisen aikana valitsemme työskentelytavan, jossa kaikkien toimijoiden parasta osaamista voidaan modifioida optimaalisesti nuoren tilanteen edistämiseksi.

Varsinainen ohjausmalli on tarkoitus rakentaa niin, että tunnistamme, miltä osin jo olemassa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon, nuorisotoimen, työpajatoiminnan, TE-hallinnon tai Kelan ammatillisen kuntoutuksen toiminnat vaativat vielä täydennystä siten, että opiskelun ja työn ulkopuolella olevat, monialaista matalan kynnyksen tukea tarvitsevat nuoret tunnistetaan laajalti ja saadaan tuen piiriin. Rakennamme yhteiskehittämisen avulla sellaisen kokonaisuuden, josta kunkin tukea tarvitsevan nuoren on mahdollista valita kipeimmin tarvitsemiaan

osioita. Alkukartoituksessa saadaan esiin kuntoutujien yksilölliset tarpeet, odotukset ja tavoitteet.

#### Ryhmämuotoinen toiminta mahdollistaa vertaistuen ja sosiaalisten taitojen kehittämisen

Ryhmätoimintaa tarvitaan nuorten kohdalla siihen vaiheeseen, jossa opiskeluun tai työelämään siirtyminen ei vielä ole kantavalla pohjalla. Osalla syrjäytymisuhan alaisista nuorista on taustallaan koulukiusatuksi tulemisen tai muuta sosiaalisesti traumatisoivaa kokemusta. Onnistunut ryhmässä toimiminen tarjoaa tällöin mahdollisuuden korjaavaan kokemukseen. Kuntoutusäitiössä toteutetuista ryhmistä saatu asiakaspalaute viittaa siihen, että vertaistukiryhmä on koettu vaikuttavaksi menetelmäksi.

Hankkeessa tähdätään poistamaan esteitä opintoihin ja työelämään siirtymisen tieltä. Onkin huomionarvoista, että nykyinen työelämä tutkimus korostaa hyvien vuorovaikutustaitojen merkityksen kasvua ammattialasta riippumatta. Sosiaalisten taitojen puute vaikeuttaa työpaikan saantia silloinkin, kun nuoren kompetenssi riittäisi vaadittaviin työtehtäviin, koska työhaastattelutilanne koetaan monesti ylipääsemättömän vaikeaksi. Ryhmätoiminta on hyvä alusta vahvistusta kaipaavien sosiaalisten taitojen harjoitteluun.

#### Kohderyhmänä alle 30-vuotiaat nuoret

Kohdennamme toiminnan sellaisille alle 30-vuotiaille nuorille, joilla on useita samanaikaisia ja pitkäaikaisia elämänhallintaa vaikeuttavia ongelmia, joiden ratkomiseen he eivät ole saaneet aiemmin riittävää tukea. Siksi ohjausmallimme sisältö räätälöidään asiakaslähtöisesti käytännönläheiseksi ja monipuoliseksi psykososiaaliseksi kokonaisuudeksi. Ohjausmalli antaa taitoja myös ammatillisen tulevaisuuden selkiyttämiseen. Kohderyhmä tarkentuu edelleen hankkeeseen liittyvän yhteiskehittämisen myötä, kun nuoria kohtaavat yhteistyötahot (mm. Ohjaamot ja Vamos) nostavat esiin kokemuksiaan.

Nuorten ensimmäinen ohjausjakso on jo käynnistynyt, ja ohjausjaksoon kuuluvia ryhmiä järjestetään Helsingissä vuoden 2019 syksyyn asti. Seuraava Löydä suuntasi -ryhmä järjestetään 23.8.–11.10.2018 ja kolmas ryhmä 10.1.–28.2.2019.

Ryhmiiin on mahdollista päästä mukaan ottamalla yhteyttä jaksoa ohjaavaan psykologiin:

Leena Tarkiainen,  
psykologi, PDO, psykoterapeutti  
Puh. 044 7813095  
leena.tarkiainen@kuntoutussaatio.fi

*Lisätietoa kehittämishankkeesta ja tulevien ryhmien ajankohdat näet hankkeen nettisivuilta:  
[www.kuntoutussaatio.fi/loydasuuntasi](http://www.kuntoutussaatio.fi/loydasuuntasi)*

*Löydä suuntasi – kokonaisvaltainen ohjausmalli tukea tarvitseville nuorille –kehittämishankkeen rahoittaa Kansaneläkelaitos*

**Kirjoittajat:**

**Minna Parkkila, Maari Parkkinen,  
Erja Poutiainen, Leena Tarkiainen**

*Löydä suuntasi -hanke, Kuntoutussäätiö*

**Lähteet**

- Aaltonen, Berg & Ikäheimo (2015) Nuoret luukulla – Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Tutkimuksesta tiiviisti 3, THL.
- Hiilamo H, Määttä A, Koskenvuo K, Pyykkönen J, Räsänen T, Aaltonen S (2017) Nuorten osallisuuden edistäminen. Selvitysmiehen raportti, STM & OKM.

